

Täysistunto

Keskiviikko 24.5.2017 klo 13.58—18.30

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, laiksi rahanpesun selvittelykeskuksesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 228/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 8/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

16.09 **Timo V. Korhonen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä lainsäädäntöuudistuksella saatetaan kansallisesti täytäntöön niin sanottu neljäs rahanpesudirektiivi ja säädetään niin sanotun maksajan tiedot -asetuksen toimeenpanemiseksi tarvittavista kansallisista säännöksistä. Neljäs rahanpesudirektiivi on saatettava kansallisesti täytäntöön viimeistään 26.6. tänä vuonna.

Lainmuutoksella tehostetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ennaltaehkäisemistä, ja tätä on nimenomaan syytä korostaa eli rahoittamisen ennaltaehkäisemistä. Taus-talla on myös laajempi tavoite torjua talousrikoksia rahanpesun esirikoksena. Lainsäädän-töä ehdotetaan uudistettavaksi siten, että ilmoitusvelvollisten elinkeinonharjoittajien ja yh-teisöjen, kuten myös näitä valvovien tahojen, toiminta perustuisi nykyistä selvemmin ris-kien arvioimiseen. Valtioneuvostolle, valvontaviranomaisille, asianajajayhdistykselle ja ilmoitusvelvollisille tulee velvollisuus laatia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski-arviot. Toiminnan kohdentamisella riskiperusteisesti pyritään tehostamaan lainsäädännön soveltamista.

Viranomaisten kannalta merkittävimmät muutokset nykylainsäädäntöön verrattuna ovat yhtenäisemmät valvontavaltuudet sekä valvontaviranomaisten oikeus määrätä hallinnolli-sia seuraamuksia. Yksityissektorin osalta merkittävin muutos on uudet säännökset kaik-kien oikeushenkilöitten, omistajien ja muiden tosiasiallisten edunsaajien tunnistamisesta ja näitä koskevien tietojen rekisteröinnistä. Keskitetyllä rekisteröinnillä on tarkoitus paran-taa tietojen saatavuutta.

Rahanpesun selvittelykeskuksesta ehdotetaan annettavaksi erillinen laki sen huomioi-miseksi, että kyseessä on poliisin yksikkö, johon sovelletaan osittain poliisilainsäädäntöä ja eri tietosuojasääntelyä kuin ilmoitusvelvollisiin ja valvojiin.

Uudessa rahanpesulaissa ehdotetaan säädettäväksi nykyistä tarkemmat säännökset tosi-asiallisten edunsaajien tunnistamisesta ja rekisteröimisestä. Lisäksi poliittisen vaikutusval-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

lan tunnistamisvelvollisuus ulotetaan neljännen rahanpesudirektiivin mukaisesti kattamaan ulkomaisten ohella myös kotimaisia henkilöitä.

Hallintovaliokunta on käsitellyt varsin perusteellisesti säätelyn soveltamisalaa muun muassa vahinkovakuutuksen ja rahapelitoiminnan kannalta, joihin kysymyksiin myös talousvaliokunta on ottanut kantaa. Mietinnössä on pyritty avaamaan erilaisia soveltamistilanteita liittyen erityisesti asiakkaan tunnistamiseen ja poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön tuntemiseen. Tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi hallintovaliokunta lisäksi ehdottaa sääntelyn tarkentamista 1. lakiehdotuksen 3 luvun 13 §:n osalta sen selventämiseksi, mitä tarkoitetaan riskiperusteiseen arviointiin pohjautuvalla menettelyllä poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön tunnistamisen suhteen.

Hallintovaliokunta on tarkastellut mietinnössään myös tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen rekisteröintikynnystä. Mietinnöstä ilmenevin perustein valiokunta puoltaa hallituksen esityksessä ehdotettua 25 prosentin rekisteröintikynnystä. Valiokunta ehdottaa kuitenkin tältä osin hyväksyttäväksi lausuman, jossa edellytetään, että hallitus arvioi neljännen rahanpesudirektiivin muutosten täytäntöönpanon yhteydessä, onko tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen rekisteröintikynnys riittävällä tasolla sen varmistamiseksi, että säännökset eivät ole helposti kierrettävissä huomioiden myös tietojen käyttötarkoitus.

Ehdotetun 1. lakiehdotuksen 8 luvussa säädetään hallinnollisista seuraamuksista. Valvontaviranomainen voi ehdotuksen mukaan määrätä rikemaksun tai seuraamusmaksun tai antaa julkisen varoituksen laissa tai EU-asetuksessa säädettyjen velvollisuuksien rikkomisesta tai laiminlyönnistä. Teoista nykyisin seuraavat rikosoikeudelliset seuraamukset korvataan siis hallinnollisilla seuraamuksilla. Perustuslakivaliokunta ja lakivaliokunta ovat tarkastelleet näitä ehdotuksia omissa lausunnoissaan. Hallintovaliokunta ehdottaa mainittuihin valiokuntalausuntoihin viitaten sääntelyyn tehtäväksi eräitä muutoksia.

Uudistuksessa ehdotetaan säädettäväksi myös hallinnollisia seuraamuksia koskevasta muutoksenhausta. Yksi esillä ollut kysymys on koskenut muutoksenhakua Finanssivalvonnan päätöksiin, joista hallituksen esityksen mukaan valitettaisiin markkinaoikeuteen, kun kaikkien muiden valvojen päätöksistä valitustie kulkee hallinto-oikeuteen. Esitystä on perusteltu sillä, että sama toiminta voi täyttää rikkomuksen kriteerit myös jonkin toisen Finanssivalvonnan soveltaman säädöksen perusteella ja että muutoksenhaun tulisi näiltä osin tapahtua samaan instanssiin.

Hallintovaliokunta yhtyy kuitenkin lakivaliokunnan esittämään huoleen rahanpesulainsäädäntöä koskevan oikeuskäytännön yhdenmukaisuudesta ja toteaa, että rahanpesulainsäädännössä on kysymys nimenomaan rahoitusjärjestelmän väärinkäytön estämisestä ja selvittämisestä. Ratkaisukäytännön yhdenmukaisuuden turvaamisen kannalta relevantti seikka on myös se, että kaikkien valvontaviranomaisten toimivaltuudet määrätä hallinnollisia seuraamuksia ehdotetaan määriteltävän samalla tavalla. Rahanpesulainsäädäntöön liittyvät muut kysymykset, kuten esimerkiksi julkisuuskysymykset, ratkaistaan valituksina niin ikään ensi asteessa hallinto-oikeuksissa. Näin ollen myös hallintovaliokunnan mielestä rahanpesulainsäädäntöä koskevan oikeuskäytännön yhdenmukaisuuden turvaamiseksi on perusteltua, että 1. lakiehdotuksen mukaisista Finanssivalvonnan päätöksistä haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Hallintovaliokunta pitää myös perusteltuna sitä, että muutos toteutetaan tässä yhteydessä ottaen huomioon neljännen rahanpesudirektiivin kansallisen täytäntöönpanon aikataulu.

Hallintovaliokunta ehdottaa myös lakivaliokunnan lausuntoon viitaten, että muutoksenhakua Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksistä ei keskitettäisi Helsingin hallinto-oikeu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

teen, kuten hallituksen esityksessä on ehdotettu, vaan muutoksenhaku ohjautuisi hallinto-oikeuksiin, kuten muidenkin valvontaviranomaisten osalta. Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa lakivaliokunnan esityksen mukaisesti, että kaikkien rahanpesulain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen valvontaviranomaisten päätöksistä jatkovalitus hallinto-oikeudesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen säädetään valitusluvan varaiseksi.

Hallituksen esitys sisältää useampia lainmuutoksia, jotka liittyvät neljännen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanon edellyttämiin rekisteri- ja tietojärjestelmämuutoksiin. Hallintovaliokunta ehdottaa sääntelyyn täsmennyksiä ja tarkennuksia muun muassa perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan lausuntojen johdosta. Hallituksen esitys lähtee siitä, että rekisterien kehittämiseen menee kaksi vuotta. Tämä on tarpeen huomioida rekistereitä koskevien säännösten voimaantuloajankohtia harkittaessa ottaen huomioon myös tämän eduskuntakäsittelyn ajankohta. Hallintovaliokunta ehdottaa myös eräitä tarkennuksia lakiehdotusten siirtymäsäännöksiin.

Hallintovaliokunta ehdottaa lakiehdotuksien hyväksymistä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin. Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa kahden uuden lakiehdotuksen hyväksymistä ja yhden hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämistä. Lisäksi valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi yhden lausuman.

Arvoisa puhemies! Tähän mietintöön sisältyy myös yksi vastalause.

16.18 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Tämä lakiuudistus ja sen taustalla oleva EU-sääntely ovat tarpeellisia ja tervetulleita uudistuksia. Ne ovat osa laajempaa lakien, sopimusten ja normien uudistustyötä, jonka tavoitteena on lisätä omistusten ja rahoituksen läpinäkyvyyttä, suitsia rahanpesua, verovälttelyä ja muita hämäreitä omaisuusjärjestelyjä sekä paljastaa korruptiota, eturistiriitoja, lähipiiridiilejä ja terrorismin rahavirtoja. Talouden avoimuuden lisääntyminen on niin rehellisten yrittäjien kuin yhteiskuntien kokonaisedun kannalta erittäin myönteinen asia.

Taustalla on 1990-luvun lopulla kasvanut keskustelu globaalista veroparatiisitaloudesta ja finanssisalailusta, globaalin taluskriisin myötä lisääntynyt pyrkimys veropohjien tilkitsemiseen sekä niin sanottu terrorismin vastainen sota. Ilman syyskuun 11. päivän tapahtumia ja niistä seurannutta tarmoa terroristien rahajälkien seuraamiseen maailman valtapiireissä olisi tuskin ollut samankaltaista halua pankkialaisuuden murtamiseen. Terroristien ohella julki tulevat myös muut rahoitussalailijat: talousrikolliset, veronkiertäjät ja korruptoituneet päättäjät, jotka käyttävät täsmälleen samoja salaisuusjärjestelyitä.

Arvoisa puhemies! Vaikka yleinen suunta on kohti suurempaa avoimuutta, päätti eduskunnan enemmistö viime viikolla hyväksyä lain, joka mahdollistaa suomalaisten omistusten piilottamisen ulkomaalaiseen hallintarekistereihin eli supistaa omistusten avoimuutta ja vaikeuttaa talousrikollisuuden suitsintaa.

Valitettavasti tähänkin käsittelyssä olevaan esitykseen ja hallintovaliokunnan mietintöön sisältyy joitakin merkittäviä puutteita. Tosiasiallisia edunsaajia koskevan yleisöjulkisuuden lisääminen on keskeinen osa myös nyt käsillä olevaa lakiuudistusta. Tässäkään kohtaa hallitus ei halua käyttää niitä keinoja, joita sillä olisi avoimuuden parantamiseksi. Talousvaliokunnasta poiketen hallintovaliokunta tukee mietinnössään hallituksen linjaa, jonka mukaan julkiseen rekisteriin tulisi ilmoittaa ainoastaan ne omistajat, joilla on hallussaan yli 25 prosenttia yhteisöstä tai yrityksestä.

Euroopan komission vaikutusarvion mukaan raja on liian korkea ja helposti kierrettävissä esimerkiksi omistusta lähipiirissä hajauttamalla, mikä johtaa siihen, ettei tosiasiallisten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

edunsaajien julkisuus toteudu direktiivin tavoitteiden mukaisesti. Parhailtaan trilogineuvotteluissa olevassa ja myöhemmin eduskuntaan tulevassa neljännen rahanpesudirektiivin uudistuksessa komissio onkin ehdottanut ilmoitusrajan laskemista 10 prosenttiin, mikä vastaa myös Yhdysvaltojen vastaavassa tilanteessa soveltamaa ja kumppaneiltaan edellyttämää käytäntöä.

Myös talousvaliokunta nosti yksimielisessä lausunnossaan esiin alemman omistusrajan hyötyjä. Hallintovaliokunnan mietinnön opposition vastalauseessa esitetäänkin tämän mukaista pykäläehdotusta. Mikään ei estä Suomea jo tässä vaiheessa asettamasta EU:n minimidirektiiviä kattavampia avoimuusvaatimuksia.

Arvoisa puhemies! Lakiin jää myös porsaanreikä, jonka mukaan tilanteessa, jossa tosiasiallista edunsaajaa ei tunnisteta, edunsaajaksi voidaan ilmoittaa yhtiön hallituksen jäsen tai johtohenkilö. Kun tiedämme, että erilaiset oikean edunsaajan henkilöllisyyden kätkevät bulvaanijärjestelyt ja kuoriyhtiöt ovat yksi koko rahoitussalaisuusjärjestelmän keskeisimmistä ongelmista, on tätä muotoilua erittäin vaikea käsittää ja hyväksyä. Emmekö ole oppineet mitään Panama-papereista, Lux Leaksistä ja lukemattomista muista tietovuotokandaaleista, joissa suomalaisiakin talousvaikuttajia on paljastunut lymyilemästä veroparatiisiketjutettujen omistusten takana? Miksi tällainen porsaanreikä jätetään tässä vaiheessa auki? Vähimmillään yhtiö tulisi velvoittaa antamaan rekisterien pitäjälle selvitys siitä, miksei edunsaajaa ole tunnistettu, ja tämän tunnistamattomuuden pitäisi sitten käydä ilmi myös rekisteristä.

Arvoisa puhemies! Avoimuus on demokratian ja toimivan talouden edellytys. Se lisää luottamusta ihmisten välillä ja hyödyttää sekä rikostorjuntaa että rehellisiä yrittäjiä, mediaa, tutkijoita ja kansalaisyhteiskuntaa. Toivoisin, että hallitus pitäisi tämän mielessään lakiesityksiä valmistellessaan. Avoimuutta lisääviä esityksiä ei voi aina torjua vetoamalla löysään argumenttiin hallinnollisesta taakasta tai lisäsääntelystä pidättäytymisellä.

Arvoisa puhemies! Toivon, että eduskunta hyväksyy myöhemmin esitettävän vastalauseen mukaiset pykälämuutosesitykset.

16.23 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Paljon pahaakaan saadaan aikaan rahalla, ja meillä liikkuu pimeitä rahavirtoja pitkin Eurooppaa ja maailmaa. Niillä rahoitetaan kovaa rikollisuutta, huumorikollisuutta, erilaista talousrikollisuutta ja myös terrorismia, sellaisia hirvittäviä tekoja, mitä olemme ihan viime päivinäkin Euroopassa nähneet.

On erittäin tärkeää, että me saamme rahanpesulainsäädäntömme ajan tasalle, mutta kylä meidän täytyy miettiä, kun me teemme näitä lakimuutoksia ja direktiivejä toimeenpanemme, mitä se vaikuttaa arjessa. Tämä lainsäädäntö, tämä edunsaajasääntely, tulee vaikuttamaan tuhansiin erilaisiin suomalaisiin pk-yrityksiin, säätiöihin, kaikkiin taloudellisiin toimijoihin. Itse ainakin olen hyvin voimakkaasti hallitusohjelman kannalla, että kansallista lisäsääntelyä emme hanki, sen sääntelyn toimeenpanemme, mikä EU:sta tulee. Minusta vasemmisto-oppositio ei ole kyennyt näyttämään, mitä hyötyä olisi tästä tiukemmasta edunsaajarekisteristä. Lisäksi saamani tiedon mukaan on aika lailla vastatuulella EU:ssa tämä ajatus, minkä edustaja Sarkkinen otti esille.

16.25 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kannustan edustaja Kurvista lukemaan talousvaliokunnan yksimielisen lausunnon, jossa nostetaan esille näitä esille nostamiani porsaanreikiä ja matalamman tunnistamisvaatimuksen hyöty-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

jä. Siellä olemme kuulemisten perusteella yksimielisessä lausunnossamme todenneet, että tämä matalampi omistusraja olisi hankalammin kierrettävissä ja mikäli tähän tulisi tämä vaatimus, mitä toin esille, että rekisteriin ei voitaisi merkitä johtohenkilöä, se lisäisi myös avoimuutta tai ainakin silloin tiedettäisiin, että todellinen edunsaaja ei ole tiedossa, eikä syntyisi vääristynyttä käsitystä. Myös EU:ssa ollaan menossa matalamman omistusrajan suuntaan. Kyllä minä pidän ongelmallisena, että kaikki avoimuutta lisäävät esitykset torpataan argumentilla lisäsääntelyn vastustamisesta. Kun nämä tiedot ovat kuitenkin olemassa, niin miksei niitä voida myös avoimesti ilmoittaa?

Puhemies Maria Lohela: Listalle, edustaja Päivi Räsänen.

16.26 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä käsiteltävä aihe ja lakikokonaisuus ovat erityisesti terrorismin rahoittamisen estämisen kannalta erittäin ajankohtaisia, ja tämä terrorismin rahoittamisen estäminenhan liittyy laajemmin terroristisen rikollisuuden torjuntaan viime vuosina. Terrorismin ennaltaehkäisyyn on tuotu useita lainsäädännön muutoksia, ja nämä muutokset, joita tässä nyt esitetään, ovat tarpeellisia erityisesti siltä osin, että tässä yhdenmukaistetaan viranomaisen toimivaltuuksia ja lisätään viranomaisen välistä yhteistyötä. Nykylainsäädännön puutteet toimivaltuuksissa ovat osittain haitanneet rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvomista.

Sitten tämä toinen kysymys, joka nousi täällä esiin edunsaajia koskevien tietojen rekisteröintikynnyksestä. Opposition esittämä vastalause on sinänsä kyllä hyvin perusteltu, mutta itse jäin vielä miettimään sitä, että vaikka tämän valmistelun aikana on todellakin pohdittu tätä alemmaa rekisteröintikynnystä, jota komissiokin on ehdottanut, niin tässä vaiheessa kuitenkin muissa EU-maissa edelleen on tuo 25 prosentin raja, [Eduskunnasta: Ei ole!] ja pidän kyllä ongelmana sitä, jos suomalaiset yritykset ja yhteisöt jäisivät epäedullisempaan asemaan kuin [Antti Kurvinen: Juuri näin!] muut EU:n sisämarkkinoilla toimivat yritykset. Todellakin tuo askel ja eteneminen kohti alemmaa rajaa on ihan kannatettava tavoite, mutta pitäisin tärkeänä, että yritysten hallinnollista taakkaa [Puhemies koputtaa] ei vaikeutettaisi tarpeettomalla tavalla.

16.28 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Onhan ihan selvä asia, että jos lasketaan edunsaajaraja vaikka puoleen prosenttiin, niin saadaanhan sieltä siten lisää tietoa ja dataa ja massaa pyöritettäväksi. Se tarkoittaa lisää muutosilmoituksia rekistereihin. Se tarkoittaa lisää hallinnollista työtä, mikä on pois bisneksestä, se on pois sieltä viennin tekemisestä. Kyllä minä nyt vähän ihmettelen, ovatko edustaja Sarkkinen ja vasemmisto-oppositio sitä mieltä, että meillä on Suomessa niin rikollisia yrityksiä, että niille pitää panna paljon kovemmat velvoitteet ja paljon tiukemmat rekisterit kuin muuten Euroopassa on.

Ja kuten jo ensimmäisessä puheenvuorossani sanoin, niin tämä ehdotus 10 prosentin edunsaajarajasta on vastatulessa Euroopassa. Se ei ole vielä mitenkään trendi, ja se ei ole mitenkään voittanut yleistä alaa, että se olisi tosiaan tulossa. Meidän ei kannata asettaa omia yrityksiämme epäedullisempaan asemaan kuin muualla Euroopassa, ottaa valtavasti kiviä reppuun. Meillä on erittäin rehelliset yritykset, meillä on erittäin rehellinen poliisi. Haluaisinkin kysyä edustaja Sarkkiselta: Unkarissa, Puolassa ja Romaniassa on varmaan rehellisempiä yrityksiä ja rehellisempiä viranomaisia. Eli meidän kannattaa panna tiukemmat säännöt, kun meillä on enemmän korruptiota?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

16.29 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Avoimuus on nimenomaan rehellisen yrittäjän etu, koska epärehelliset yrittäjät saavat kilpailuetua kiertämällä säädöksiä ja veloituksia ja veroja. Avoimuus nimenomaan palvelee rehellistä suomalaista yrittäjää. Arvoisa puhemies! Tässä oppositio ei vaadi mitään uusia tietoja. Nämä kaikki tiedot ovat olemassa, kyse on siitä, mihin ne ilmoitetaan, ja kyse on avoimuudesta.

Talousvaliokunta todella kiinnittää tähän huomiota. Talousvaliokunnan lausunnossa kirjoitetaan näin: "Talousvaliokunta kiinnittää huomiota tarpeeseen edistää yritysten omistaja- ja edunsaajatietojen avoimuutta ja määrittää edunsaajakynnys EU:n tasolla ja kansallisesti sellaiseksi, ettei säännös ole tosiasiasa helposti kierrettävissä. Asiantuntijakuulemisissa nousi esille, että edunsaajarekisterin tulisi olla luotettava ja helposti käytettävä. Luotettavuutta edistäisi, jos tilanteissa, joissa tosiasiallista edunsaajaa ei tiedetä, rekisteriin merkittäisiin, että edunsaaja ei ole tiedossa, sen sijaan, että sinne merkittäisiin yrityksen johtohenkilö." Emme me tämän kummempia asioista vaadi kuin mitä tässä talousvaliokunnan lausunnossakin on todettu.

16.31 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri niin kuin edustaja Sarkkinen edellä totesi, ehkä tässä täytyy edustaja Kurviselta kysyä, ovatko sitten talousvaliokunnan hallituspuolueiden edustajat jotenkin yritysvastaisia, kun hekin kannattivat tätä 10 prosentin rajaa. Eiköhän sielläkin vain sattunut käymään niin, että talousvaliokunnassa hallituspuolueiden edustajat olivat enemmän avoimuuden kannalla kuin sitten hallintovaliokunnassa hallituspuolueiden edustajat?

Nyt on kuitenkin hyvä muistaa, että tässä, kun mennään nyt tällä minimitasolla, 25:llä, on myös poikkeuksia. Esimerkiksi Tanskassa sama raja on 5 prosenttia ja Norjassa esimerkiksi ollaan menossa siihen suuntaan, että kaikki tiedot kaikista omistajista kerätään. Luulisi, että tässä ajassa, kaikkien tapahtumien jälkeen, enemmänkin olisi painetta lähettää Suomesta sitä viestiä, että liikuttaisiin avoimuuden suuntaan eikä sen suuntaan, että mentäisiin siitä, mistä aita on matalin.

16.32 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen kyllä näistä peruslähdekohdista samaa mieltä kuin täällä edustajatoverit vasemmalta ovat esittäneet avoimuuden ja rehellisen yrittäjän edun näkökulmasta, mutta kiinnitän kuitenkin huomiota siihen, että jos valtaosassa EU-maita edelleen on tämä 25 prosentin raja, niin nimenomaan tämän hallinnollisen lisätaakan näkökulmasta pidän hiukan ongelmallisena, jos tämä tässä vaiheessa tuotaisiin. Suomen Yrittäjät on antanut oman lausuntonsa, ja he ovat todenneet, että edunsaajarekisterin toteuttaminen ja ylläpito merkitsee suomalaisten yritysten näkökulmasta merkittävää hallinnollista lisätaakkaa. Itselläni ei ole riittävästi asiantuntemusta tätä arvioida, mutta luotan kyllä tähän Suomen Yrittäjien lausuntoon, että se merkitsee lisätaakkaa hallinnollisesti.

16.33 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on tätä ko. rekisteröintikynnystä aika tarkkaan pohtinut ja todennut nämä eri epäkohdat, mitä tähän alempaan 10 prosenttiin liittyy, joihin muun muassa edustaja Räsänen äsken omassa puheenvuorossaan kiinnitti huomiota. Hallintovaliokunnankin lähtökohta oli se, että noudatetaan tällaista yhtenäistä EU-käytäntöä, mutta kannattaa myös kiinnittää huomiota siihen, että valiokunta pisti tähän mietintöön erillisen lausuman, jonka mukaan tätä tilannetta kaiken kaikkiaan on sitten tarkoin syytä seurata. En nyt oikein usko, että täs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

tä kannattaa hirvittävän isoa kysymystä tässä keskustelussa ottaa. Tätä tilannetta täytyy jatkossa seurata.

16.34 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä lausussa, jonka hallintovaliokunta on hyväksynyt yksimielisesti — myöskin edustaja Kurvinen on mukana lausunut — on kirjoitettu itse asiassa nämä kaikki skeptiset kohdat jo auki, ja nyt oli vain tilanne, että tätä ei saatu muutettua, vaikka täällä lukee ne samat asiat kuin me kirjoitimme siihen opposition vastalauseeseen. Tässä nyt vain otetaan tämmöinen aikalisä näillä näkymin.

Kysymys siitä, että nyt olisi jotenkin erillinen rekisteri 10 prosentin omistuksille kuin 25 prosentin omistuksille: No, näinhän ei tietenkään ole. Kyllä se taitaa olla se ihan sama rekisteri, siellä sitten vain kirjataan tarkemmin ja katsotaan niitä omistussuhteita ja omistusprosentteja vähän tiukemmin. Eihän mistään muusta ole kyse. Ja sen takia, sen hallinnollisen taakan perusteella sitten vastustetaan koko rekisteröintiä kokonaisuutena, että sitten ei edes 100 prosentin omistuksella tarvitsisi tietää, kuka niitä oikeasti omistaa. Tämä olisi hallinnollisen taakan minimointi.

16.35 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä sen verran Suomen Yrittäjien näkökulmasta asiaa tarkastellen: pitää muistaa, mitä Suomen Yrittäjät ovat asiasta lausuneet, ja olen siitä aika pitkälti samaa mieltä. Suomalaisilla yrittäjillä on kuitenkin valtava määrä velvollisuuksia, ja niin sanottu veronkierto tai joku muu virheellinen tai peräti rikollinen toiminta tässä maassa ei varmasti kannata, eli sillä asialla on lyhyet jäljet. Suurin osa suomalaisista yrityksistä, niistä noin 100 000:sta, on pieniä, alle viiden hengen yrityksiä. Jos me luomme niille valtavan byrokratian lisää, niin miten me menettelemme sitten, [Antti Kurvinen: Onko ne rahanpesijöitä?] teemmekö me niistä ihmisistä epärehellisiä tai jotenkin muuten rikollisia, kun epäilemme heitä joka päivä jokaisesta virheestä, mitä he voisivat ikinä tehdä? Se on erittäin rehellistä, ahkeraa porukkaa, joka tekee työtä ja tarjoaa monelle, monelle, monelle suomalaiselle töitä. Nykyisessä verojärjestelmässä esimerkiksi joutuu tilinpäätökset lähettämään vuosittain, maksamaan veroissa valtavan määrän tarkastuksia, verotarkastuksia ja niin edelleen.

Ei kannata luoda enää lisää byrokratiaa. Pysytään EU:n mukana, totta kai, mutta ei menä itse sen pitemmälle.

16.36 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten Paatero täällä totesi, joka tapauksessa tämä rekisteri on tulossa. Kyse on nyt siitä, mitä sinne ilmoitetaan ja millä rajoilla. Tämä 10 prosentin omistusraja on komission esitys, että se lasjetaan sinne. Nyt ovat neuvottelut käynnissä, miten eri jäsenmaat siihen suhtautuvat. Valitettavasti EU:ssa on semmoisiakin jäsenmaita, jotka kannattavat omistusten melko kovaakin piilottamisen tasoa. Minä toivon, että Suomi ei kuulu siihen porukkaan vaan me kuuluisimme siihen porukkaan, joka tukee omistusta ja talouden avoimuutta, koska se on rehellisen yrittäjän etu, se on toimivan talouden etu. Se on etu sen kannalta, että valtio saa kerättyä verotiedot. Eli minä toivon, että Suomi olisi siinä porukassa, joka tukee mahdollisimman laajaa avoimuutta, eikä siinä porukassa, joka kaikkia keinoja ja argumentteja keksii, että miksi sitä avoimuutta ei voida laajentaa.

On rehellisen yrittäjän etu, että tämä rekisteri toimii hyvin. Ei tässä ole kyse mistään uusista tiedoista. Nämä tiedot ovat olemassa, joten minä en kyllä usko, että tämä mitään ko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

vin suurta, merkittävää lisätaakkaa luo, varsinkaan tämä säädös siitä, että pitäisi ilmoittaa, jos tosiasiallista [Puhemies koputtaa] edunsaajaa ei tiedetä.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä edustajat Kurvinen, Semi ja Korhonen, ja sitten jatketaan listan parissa.

16.37 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kaksi asiaa.

Ensimmäisenä: Koko tämä sali, koko eduskunta, jakaa sen huolen, että meidän pitää päästä järjestäytyneen rikollisuuden ja terroristien rahoihin kiinni. Rikollisuus, niin kuin kaikki muukin, liikkuu vapaassa, avoimessa maailmassa rajojen yli, ja me tarvitsemme parempaa viranomaisyhteistyötä, viranomaisten tietojenvaihtoa, me tarvitsemme parempaa poliisiyhteistyötä. Juuri tässä yksimielisessä lausumassa hallintovaliokunnan mietintöön lähdetään siitä liikkeelle, että eletään viimeisen päälle siinä EU-kehityksessä mukana. Jos tapahtuu muutoksia kansainvälisessä yhteistoiminnassa, eurooppalaisessa yhteistyössä, tehdään muutoksia tähän edunsaajarajaan, mutta ei oteta turhia kiviä reppuun, ei vaikeuteta meidän pk-yritystemme toimintaa turhan takia. — Ja kyllä on pakko sanoa edustaja Joonna Räsäselle, että en minä kyllä usko, että Isistä pysäytetään sillä, että suomalaisten firmojen edunsaajarekisteröinnit vedetään niin kireälle kuin mahdollista.

Pakko on kyllä, puhemies, todeta, että kyllä vähän näissä edustaja Sarkkisen puheissa kaikuvat sellaiset menneisyyden kaiut, että omistaminen ja yrittäminen on vähän epäilyttävää heti lähtökohtaisesti, että kyllä siellä on varmaan jotakin hämärää taustalla. [Hanna Sarkkinen: Sinähän sitä puhut koko ajan!]

16.39 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän avoimuuteen liittyen. Kun rakennuslalla menttiin niin pitkälle avoimuudessa, että otettiin veronumero käyttöön, sinä aikana työttömyys rakennuspuolella paheni 25 000 työntekijällä. Vastaavasti verotulot kasvoivat tämän avoimen politiikan takia noin miljardilla eurolla. Kaikki vain johtui siitä, että kirjanpito tarkentui yrittäjien kohdalla ja asiat menivät kuntoon. Näinhän jokainen meistä haluaa, että kaikki hoidetaan asiallisesti ja kunnolla eteenpäin. Kyllähän suomalaiset yrittäjät ovat kaikki ihan rehellisiä, täytyy se myöntää, kun vain se kirjanpito hoidetaan asiallisesti.

16.40 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tähän edunsaajakynnykseen liittyen on syytä lukea mietinnön sivulta 8 muutama lause. Eli: "Esi-tettyä 25 prosentin kynnystä ei ole pidetty ongelmana siitä syystä, että tehokkaan määräysvallan käyttö yrityksessä käytännössä edellyttäisi suurehkoa omistus- tai äänivaltaosuutta. Suurimman osan rekisteröitävistä tiedoista on arvioitu olevan 1—3 yrittäjän omistus-osuuksia, jotka tulisivat rekisteröidyksi jo 25 prosentin kynnysarvon perusteella. Yrityksen omistuksen olisi käytännössä oltava varsin hajautettu, jotta 25 prosentin osuudella voi käyttää tosiasiallista määräysvaltaa, esimerkiksi osakeyhtiölain mukaisesti. Tästä syystä pienempien omistusosuuksien selvittelyä ei ole valmistelun aikana pidetty tarpeellisena sääntelyn tarkoituksen kannalta."

Tähän näkemykseen myös hallintovaliokunta yhtyi.

16.41 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on esitys, joka on herättänyt paljon pohdintaa ja keskusteluja, koska se sisältää sellaisia elementtejä, joita Suomen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

kansan on ihan mahdoton ymmärtää. Nyt tämä koko vakuutuskokonaisuus, joka tuodaan sen piiriin, että tulee tämä tunnistamisvelvollisuus ynnä muuta, tulee aiheuttamaan kyllä niin paljon ongelmia, että perästä kuuluu, niin kuin sanotaan.

Tämän esityksen helmi ja kokonaisuuden helmi on talousvaliokunnan lausunto. Se on järkeenkäyvä. Jokaisen suomalaisen on helppo ymmärtää niitä pohdintoja, joita siinä on.

Samaan aikaan kun tämä esitys meille annettiin, satuin itse ottamaan yhden lisävakuutuksen ja sain sitten tiedustelun, jossa piti muun muassa laittaa ruksi sellaiseen kohtaan, että "oletteko poliittisesti vaikuttava henkilö?" [Hannu Hoskonen: Mikä oli vastaus?] ja laitoin siihen, että en ole. Sitten kolmen päivän päästä sain puhelinsoiton, että miksi olen laittanut ruksin, että en ole poliittisesti vaikuttava henkilö, vaikka olen kansanedustaja. Vastasin, että no, olen kyllä poliitikko mutta en vaikuttava.

Tämä tulee aiheuttamaan tällaisia samanlaisia tilanteita kansan kohdalla, kun se eläkeläinen, joka asuu siinä kerrostaloasunnossa, jossa on pakko olla kotivakuutus ja hänellä on se pakollinen 90 euron kotivakuutus, alkaa sitten saada näitä kirjeitä, joissa on valtava määrä kysymyksiä, joita hän ei mitenkään pysty ymmärtämään, käsittämään, miten hän liittyy tähän. Ja kun niissä kirjeissä sitten vielä mainitaan nämä terrorismiperusteet ja muut, että näiden takia vakuutusyhtiön on näitä kysymyksiä esitettävä, niin syntyy kyllä sellaista kaaosta tässä valtakunnassa, että olisi toivonut, että eduskunnalla olisi ollut rohkeutta tehdä tästä sellainen esitys, että nämä tietyt asiat olisi tämän lain ja direktiivin puitteissa rajattu pois tästä. Kun luin tätä esitystä, jäin siihen ymmärrykseen, että näin ei ole käynyt.

Kysyisinkin nyt täällä, kun en ole koko esitystä ehtinyt lukemaan, valiokunnan jäseniltä tarkempia, tämmöisiä selkokielisiä, perusteita siihen, miksi näihin ratkaisuihin on päädytty, että nämä erilaiset vakuutus- ynnä muut asiat jäivät kuitenkin tänne sisään. Näihin odotelisin vastauksia.

16.44 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensin muutama sana tästä valmistelusta. Olemme siis laittamassa täytäntöön rahanpesudirektiiviä, mutta sen lisäksi tässä on monta muutakin kohtaa. Olemme huomanneet hallintovaliokunnassa, että kyseessä on varsin monimutkainen kokonaisuus, jossa olisi tarvittu eri ministeriöiden välistä yhteistyötä ja parempaa lainvalmistelua. Jos kuka katsoo sitä mietintöä, jonka sivumäärä on kunnioitettavat 117 sivua ilman lausuntoja ja ilman eriyvää mielipidettä, siitä varsinaista tekstiosuutta on 13 sivua elikkä lähes 100 sivua tulee pykälämuutoksista tähän lainsäädäntöön. On pakko kysyä, onko niin, että ministeriöistä lainsäädännön valmistelu on siirretty osin eduskuntaan. Mielestäni se ei ole kohtuullista eikä perinteisten toimintatapojen mukaista, että täällä joudutaan kirjoittamaan osa laeista täysin uusiksi.

Tässä isona kuvana, mihin äskenkin edustaja Laukkanen viittasi, on se, että nyt arviot siitä, mikä on poliittisen, vaikutusvaltaisen ihmisen rooli tai missä epäillään rahanpesua tai missä tapahtuu joitain muita rikkeitä, perustuvat riskiarvioon. Se riskiarvio oli se, mitä hallintovaliokunnassa käsitelimme moneen kertaan, koska meillä oli hyvin erilaisia näkemyksiä muun muassa alan toimijoilta — joita edustivat vaikkapa vakuutusten myyjät tai rahapelitoimijat tai vaikkapa taloyhtiöt — missä kohdin se riskiarvio täyttyy ja milloinka tarvitsee todentaa se, onko poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö tai kuulunko hänen lähipiiriinsä.

On ehkä hieman hankalasti löydettävissä ne muutokset sieltä meidän mietinnöstämme, mutta kyllä sinne on yritetty kirjoittaa niitä. Merkittävin kohta ehkä löytyy siinä, kun sinne on tarkennettu summaa: 2 000 euroa. Elikkä pääasiassa sellaiset toimenpiteet, kuten lotto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

kupongin ostaminen 1 eurolla 50 sentillä, eivät aiheuta sitä, että kysytään henkilötietoja ja poliittista vaikutusvaltaa. Mutta jos on lähtökohtaisesti ilman rekisteröitymistä tapahtuvaa rahapelitoimintaa, joka on yli 2 000 euron, samalla tavalla kuin meillä esimerkiksi kasinolle rekisteröidytään, tilanne on ihan toinen. Tällaisissa kohdissa asia voidaan ottaa esille. Samoin on ymmärtääkseni nyt myöskin matkavakuutusten osalta, että ihan normaalin matkatavaravakuutuksen kohdalla ei pitäisi tähän johtua, vaan vakuutusyhtiöiden tulisi tehdä se oma riskiarvionsa niin, että siinä toteutuvat jotkut muut kriteerit.

Kolmas ongelmallinen kohta oli myöskin meidän esimerkeissämme muun muassa taloyhtiöt. Ensimmäinen versio oli jotenkin niin, että jos minulla sattuisi olemaan jonkun taloyhtiön hallituksen jäsenyys, niin kaikki ne, jotka siinä samassa taloyhtiön hallituksessa olisivat, olisivat myöskin sen takia sitten poliittisen vaikutusvallan alaisia. Tähän tuli tarkennus, että se tarkoittaa sitä yhtiötä, ei niitä henkilöitä, jotka siellä hallituksessa ovat. Onneksi tämäkin saatiin kirjoitettua sinne auki. Mutta täytyy myöntää hämmennys, koska näitä ei ollut etukäteen kirjoitettu. Miksi ei? Kyllähän nämä sieltä nousivat joka tapauksessa keskusteltavaksi.

No, nyt sitten tähän — ehkä en mene näihin muihin — todellisen edunsaajan määrittelyyn. Meillä on siis tilanne, että meillä 300 000 yritystä on kaupparekisterissä ilman, että sieltä löytyy todellisen edunsaajan tietoja ja omistuksia. Ne tulevat nyt joka tapauksessa tässä kohtaa rekisterin piiriin. Nyt sitten tämä meidän keskustelumme täällä, onko se 25 prosenttia vai 10 prosenttia: Eittämättä sillä voi olla joitakin kustannusvaikutuksia sinne rekisterin pitoon, mutta kyllähän se suurempi osa on se, että yksinkertaisesti tulee rekisteri, mistä tietojen on löydettävä, ja tämä tulee Euroopan unionista, että tällainen rekisteri on luotava. Sen takia keskustelu siitä, kuinka monta euroa se on vähemmän tai enemmän, on minun mielestäni vähän epärelevanttia tässä kohden, etenkin kun katsotaan vaikkapa meidän oman Verohallinnon osalta.

Osakeyhtiö- ja arvopaperimarkkinalain mukaan määräysvalta yhtiössä saadaan jo — no, sillä saa jotakin tehtyä — 5 prosentin rajalla. 10 prosentin raja vastaa muun muassa Verohallinnon käyttämää olennaisen omistuksen rajaa. Elikkä meidän oma Verohallinto katsoo, että olennainen omistus toteutuu jo 10 prosentilla. Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö rajaa myöskin oman toimintansa 10 prosentin omistusrajaan. Sen takia ymmärrän, että myöskin Euroopan unionissa ollaan miettimässä ja on ensimmäinen esitysikin tehty siitä, että tämä todellisen omistuksen raja tulisi olemaan sen 10 prosenttia. Mielienkiintoisinta on varmaankin se, että kun meillä esimerkiksi USA:laiset ihmiset omistavat täällä päin, niin heidän osaltaan sen rajan on joka tapauksessa oltava 10 prosenttia, sillä USA:n pankkijärjestelmä vaatii 10 prosentin omistuksen ilmoittamisen. Ja nyt sitten tulee toinen järjestelmä Suomen osalta, vaikka näin ei tarvitse olla.

Sitten nämä kysymykset. Päivi Räsänen otti esille näitä muita EU-maita. On todellakin ainakin tässä lähinaapureissa, joihin me useimmiten vertaamme itseämme Pohjoismaissa, kaksi esimerkkiä, joista Tanskassa raja on 5 prosenttia ja Norja esittää 0:aa, niin että Norjassa tulevaisuudessa kaikki omistukset ja lopullinen edunsaaja tulisi olla löydettävissä rekistereistä. Jotenka me ehkäpä niin tässä kuin joissakin muissakin lainsäädäntöosissa haluamme — toivottavasti emme, mutta nyt näyttää siltä, että haluamme — siirtää itsemme Etelä-Euroopan tai Keski-Euroopan maiden käytäntöihin, pois meidän vertailumaistamme elikkä muitten Pohjoismaiden käytännöistä. Tätä minä pidän valitettavana käytäntönä, koska Suomi on tähän mennessä ollut esimerkkimaa, mallimaa, niin harmaan talouden es-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

tämisessä kuin korruption estämisessä, ja avoimuus on ollut siihen se keino, millä tätä on voitu tehdä.

Tämä lausuma on hyvä, mutta tässä opposition yhteisessä vastalauseessa siis muutetaan tätä yhteisön tosiasiallisen edunsaajan prosenttia 10:een ja toisaalta myöskin osoituksena välillisistä omistuksista sitä prosenttimäärää 10:een. Tämän esityksen tulemme tekemään yksityiskohtaisessa käsittelyssä, joka varmaan menee sitten ensi viikolle.

16.51 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tämän rahanpesulainsäädännön kokonaisuudistusesitys, joka perustuu niin sanotun neljännen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanemiseen meidän suomalaisen oikeusjärjestykseen, ei ole ollut, kuten edustaja Sirpa Paatero tuossa erittäin hyvin kertoi, mikään helppo harjoitus meillä valiokunnan työskentelyssä. Tämä on erittäin laaja lakiesitys, joka käytännössä koskee kaikkia suomalaisia yhteisöjä, joissa vain rahaa millään tavalla käytetään ja kuljetetaan — tämä on sellainen meidän talousjärjestelmämme ja meidän oikeusjärjestelmämme läpileikkaava lakiesitys.

Lisäksi tämä sääntely on jo aikaisemmin ollut varsin monimutkaista ja monitahoista. Itse jouduin aikaisemmassa elämässäni asianajajatutkintoon nämä joskus tenttimään ja toivoin silloin, että toivottavasti en joudu näitten kanssa tämän enempää tekemään töitä, mutta niin siinä vain kävi, että sitten täällä eduskunnan hallintovaliokunnassa tämän kanssa olen aika paljonkin tehnyt töitä. Täytyy sanoa, että me olemme todellakin olleet lainsäätäjiä hallintovaliokunnassa, niin kuin edustaja Paatero tuossa aikaisemmin kertoi. Erittäin paljon pykälämuutoksia, isompia ja pienempiä perustelujen muutoksia, lisäperusteluita olemme joutuneet siellä tekemään, ja haluan erityisesti kiittää koko valiokuntaa, sekä hallituspuolueiden että oppositiopuolueitten edustajia, erittäin hyvästä työstä.

Rouva puhemies! Kysymys on äärettömän vakavasta asiasta. Rahalla saadaan paljon pahaan aikaan. Kuten aiemminkin sanoin, meillä liikkuu mustaa ja harmaata rahaa pitkin eri mantereita ja niillä rahoitetaan monenlaista vastenmielistä rikollisuutta: huumekauppaa, asekauppaa, prostituutiota, ihmiskauppaa, monia pahoja asioita, ja viime aikoina entistä enemmän kansainvälistä terrorismia, josta saimme Manchesterissa juuri tällä viikolla karmaisevan ja surullisen esimerkin. Ehdottomasti täytyy rahanpesu, terrorismin rahoittaminen saada kuriin, ja siihen tarvitaan kansainvälistä, eurooppalaista yhteistyötä. Nyt minusta Euroopan unioni on oikealla asialla, ei silloin, kun se kyttää meidän maanviljelijöitä ja susiamme.

Kuitenkin minusta edustaja Antero Laukkanen nosti esille aivan erinomaisen kysymyksen ja sellaisia asioita, mitä moni suomalainen miettii. Tällä hetkellä itse asiassa monen osakeyhtiön hallituksen puheenjohtaja miettii, monessa säätiössä, monessa osuuskunnassa, monessa muussa pienyhteisössä mietitään, näitä kysymyksiä: mitä tämä oikein meille tarkoittaa ja minkälaisia asioita meidän täytyy nyt rekisteröidä, minne niitä laitetaan, milloin täytyy minun kiinteistönvälittäjänä tai yhden naisen tai yhden miehen asianajajana tehdä ilmoitus sinne selvittelykeskukseen? Kieltämättä täytyy todeta, että aivan yksinkertaisestihan nämä velvoitteet eivät tästä lainsäädännöstä aukea. Perusteluista, varsinkin yksityiskohtaisista perusteluista, ne vähän paremmin aukeavat, ja toivonkin, että nyt sitten vaikkapa Finanssivalvonta ja Poliisihallitus tekevät sellaiset ihan kansankieliset ohjeet selkosuomella, mitä tämä tarkoittaa siellä käytännön tasolla.

Tämän lainsäädännön avainsana on riskiperusteisuus. Jokaisen yhteisön, jokaisen tahon, jota tämä laki koskee, täytyy itse arvioida siinä omassa toiminnassaan, mitkä ovat nii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

tä rahanpesun riskejä juuri sillä minun toimialallani, ja sen mukaisesti täytyy sitten olla sel-laiset mekanismit siinä omassa liiketoiminnassa ja omissa järjestelyissä, että sitä mustaa rahaa ei voi kieputtaa sieltä omien tilien kautta.

Juuri ehkä tämän riskiperusteisuuden osalta se kaikista kuumiin kysymys on ollut tämä niin sanottu PEP-tematiikka eli poliittisesti vaikutusvaltaiset henkilöt ja heidän läheisensä. Aikaisemmin on täytynyt ilmoittaa ja selvittää vaikkapa finanssialalla se, onko henkilö ol-lut poliittisesti vaikutusvaltainen ulkomailla, mutta nyt esimerkiksi kansanedustajat ja kor-keimman oikeuden tuomarit myös Suomessa tulevat tämän sääntelyn piiriin, ja sitten kaik-kien tahojen, joita tämä lainsäädäntö velvoittaa, täytyy tietää, onko heidän asiakkaansa täl-lainen poliittisesti vaikutusvaltainen ihminen tai onko hänen läheisensä tällainen poliitti-sesti vaikutusvaltainen. No, tähän on herättänyt nyt kansalaisten keskuudessa niitä pel-koja, ihan perusteltuja pelkoja kuluttajien keskuudessa, mistä edustaja Laukkanen sanoi-kin, että tarkoittaako tämä sitä, että joka kerta kun minä menen hankkimaan venevakuutusta, autovakuutusta, kun minä laitan pitkävedon päälle siellä R-kioskilla, vaikkapa kotikaupungissani Kauhavalla, että kun jää se veikkauskuponki sinne, niin pitää kertoa, onko poliittisesti vaikutusvaltainen vai ei.

Hallituksen esityksenkään tavoitteena ei ollut se, että näitä politiikkakysymyksiä ja PEP-kysymyksiä tehdään joka käänteessä. Mutta koska hallituksen esitys oli varsin epäsel-vä, me päätimme valiokunnassa sisäministeriön hyvällä avustuksella tehdä lakiin rahanpe-sun ja terrorismin rahoittamisen ehkäisystä, sen 3 luvun 13 §:ään, uuden momentin. Teime sinne 3 luvun 13 §:ään uuden 2 momentin, jossa vielä erikseen todetaan se, että näiden politiikkakysymyksien ja PEP-kysymysten selvittämisen jokainen toimiala ja jokainen yri-tys voi niitten omien riskiensä kautta arvioida.

Sitten voin edustaja Laukkaselle ja oikeastaan kaikille niille yhteisöille, jotka joutuvat tätä lakia soveltamaankin, sanoa vielä, että tässä valiokunnan mietinnön sivulla 18, Yksi-tyiskohtaiset perustelut, todetaan erikseen, että "Valiokunnan ehdottama uusi 2 momentti tarkoittaa, että kaikilla ilmoitusvelvollisilla tulee olla riskiperusteiseen arviointiin pohjau-tuvat menettelyt. Tämän menettelyn puitteissa ilmoitusvelvollinen voi riskiarvionsa perus-teella itse arvioida, missä tilanteissa poliittinen vaikutusvalta on selvitetävä ja milloin se voidaan jättää tapauskohtaisen harkinnan varaan". Siellä on sitten muitakin esimerkkejä.

Mutta voisiko sanoa niin selkokielisesti kuin keskustalainen juristi nyt voi mitään selko-kielisesti sanoa, että tämä uusi 2 momentti tarkoittaa sitä, että jos esimerkiksi rahapelitoi-minnassa tai vakuutusten myynnissä on kysymys sellaisesta tavanomaisesta liiketoimin-nasta, jossa rahan peseminen on käytännössä teoreettinen ajatus, niin ei niissä tarvitse aina kysyä joka käänteessä siltä mummolta, että oletko sinä, mummo, nyt joku korkea tuomari tai oletko joku korkea poliittinen herra vai et. Ei tarvitse kysyä. Mutta sitten sen yrityksen ja sen yhteisön pitää ymmärtää se oma bisneksensä, että jos alkaa olla sellaista poikkeavaa toimintaa, jos on normaalista poikkeavaa sijoittamista, rahankäyttöä, niin silloin pitää sit-ten tarvittaessa selvittää, onko tässä kysymys poliittisesti vaikutusvaltaisesta henkilöstä ja voisiko tässä taustalla olla korruptiota tai rahanpesua.

Esimerkkinä täällä valiokunnan mietinnössä yksityiskohtaisissa perusteluissa on sivulla 18 se, että kun esimerkiksi normaalisti ei tarvitse vahinkovakuutuksissa ruveta tekemään mitään politiikkakysymyksiä, niin jos on sitten sellainen tilanne, että vaikka ulkomaalai-nen henkilö ottaa vakuutuksen Suomessa olevalle arvokiinteistölle tai arvorakennukselle, niin silloin voi olla joissakin tilanteissa sellainen tilanne, että riskiperusteisesti pitää sen ih-misen taustoja vähän enemmän selvittää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

Arvoisa puhemies! Rohkenen sanoa, että näistä muutoksista me olemme yksimielisiä. Tuosta edellisestä keskustelusta sai ehkä sen kuvan, että olimme kaikesta eri mieltä. Mutta näistä muutoksista olimme yksimielisiä. Voi sanoa, että kyllä meidän hallintovaliokunnassa maalaisjärki voitti ja saatiin nyt sellainen tiukka laki, jolla kyllä saadaan ehkäistyä rahanpesua ja terroristien toimintaa mutta ei vaikeuteta tavallisten rehellisten suomalaisten elämää.

Arvoisa puhemies! En tylsistytä teitä kuoliaaksi näillä asioilla kertaamalla kaikkea, mitä olen sanonut tästä edunsaajien rekisteröintirajasta, mutta ehkä pari asiaa vielä siitä tässä mainitsen.

Tuolla hallituksen esityksessä todetaan — oliko se noin 300 000 yhteisöä, joidenka tiedot nyt puuttuvat rekistereistä — että niitä tietoja pitää selvittää. Sen rekisterin rakentaminen maksaa. Mitä enemmän siellä on sitä tietoa, mitä pienempiä edunsaajia, omistajia ja toimijoita sinne rekisteriin pitää laittaa ja päivittää, sen enemmän kustannuksia tulee valtiolle. Jokainen voi tietysti miettiä, onko järkevää valtion rahankäyttöä sellaiseen byrokraatiaan laittaa rahaa, ja jokainen, joka on ollut mukana missään yritystoiminnassa tai taloudellisten yhteisöjen hallituksissa, tietää sen, että aina se paperisota ja rekistereitten täyttäminen maksaa jotakin. Se sihteerityöaika ja assistenttityöaika, taloushallinnon työaika, kyllä se aina jotakin maksaa.

Olen samaa mieltä edustaja Paateron kanssa siitä, että Suomen pitää jatkossakin olla rikollisuuden torjunnan ja korruption torjunnan mallimaa. Mutta sellainen — kuinka minä nyt sanoisin — hölmö mallioppilas ei Euroopan unionissa minusta kannata olla missään tilanteissa. Minä toivoisin, että vaikkapa Romania ja Bulgaria laittaisivat edes omat perusasiansa kuntoon, ennen kuin me rupeamme laittamaan valtavia kiviä suomalaisten pienyrityksien reppuun. Romaniassahan oli juuri sellainen lakiesitys, joka onneksi kaatui, että poliitikkojen korruptio olisi käytännössä dekriminalisoitu. Että sellaisia kavereita meillä on EU:ssa. Ei meidän liiallisia mallioppilaita kannata olla.

Arvoisa puhemies! Loppuun vielä totean sen, että pidän hyvänä näitä forum-säännösten muutoksia, että nämä valitukset, mitä tämän lain mukaisesti tehdyistä päätöksistä tehdään, menevät kaikki sinne hallinto-oikeuteen eivätkä pompi oikeusasteesta toiseen.

17.02 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tästä harmaan talouden kitkemisestä: Kun kaikki yhdessä käydään taistelua sitä vastaan, niin olen jäänyt pohtimaan tämän meidän lausuman päälle, että mites tässä nyt näin on käynyt. Kun hallituspuolueet eivät hyväksyneet tätä EU-mahdollisuutta ilmoittaa edunsaajarekisteriin 10 prosentin omistuspohjaa ja kun vertaa tätä 25 prosentin omistuspohjan rajaan, niin se on mahdollisuus ja aukko sille harmaan talouden tekemiselle ja näin antaa lisämahdollisuuden. Toinen asia, mikä oli aikaisemmin käsittelyssä, oli ottaa hallintarekisterilain mahdollisuudet, eli meillä on pientä vuotoa olemassa tämmöiseen mahdollisuuteen, missä harmaata taloutta viedään eteenpäin ja koetetaan mahdollistaa veronkiertoa.

On herännyt tämmöinenkin ajatus välillä mieleen, että olisikohan nyt aika jo parlamentarisesti ruveta uudelleen puhaltamaan kasaan semmoista ryhmää, joka kävisi tätä meidän lainsäädäntöämme läpi, kuinka hoidettaisiin tehokkaasti harmaan talouden kuriinsaanti, ja kaikennäköinen talousrikollisuus saataisiin kuriin sillä tavalla.

17.04 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Todellakin tämä lakipaketti on tarpeellinen, vaikkakin erittäin monimutkainen kokonaisuus, missä todella rahanpesun ja terroristien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

min rahoittamista pyritään estämään. Tässähän yritetään yhdistää kaksi asiaa: toisaalta estää nimenomaan tätä rikollista toimintaa, mutta ei liikaa vaikeutaa myöskään tavallisten ihmisten elämää. Nämä ollaan nyt jotenkin yritetty pitää käsi kädessä, ja tässä kyllä hallintovaliokunta on tehnyt erittäin hyvää työtä, ja tästä pitää kyllä antaa kiitosta ihan kaikille valiokunnassa mukana olleille. Kyllähän tässä aika paljon valiokunta ihan kirjoitti uusiksi näitä perusteluita, eli tuossa hieman katselin, että suurin piirtein noin puolet on tullut uutta siihen nähden, mikä hallituksen esitys alun perin oli, kun se tänne tuli.

Tämä julkinen mielenkiintohan on juuri nyt liittynyt poliittisesti vaikutusvaltaisiin henkilöihin tai heidän lähipiiriinsä ja siihen, miten tätä riskiperusteista arviointia sitten eri toimijoiden pitäisi tehdä. Tässä hyvin edustaja Kurvinen edellä kävi kyllä läpi tämän kokonaisuuden, eikä tarvitse nyt kyllä tavan lottoajan pelätä, kun menee R-kioskilta ostamaan sen lottorivin, että siinä tullaan sen jälkeen kysymään, että oletko kenties poliittisesti vaikutusvaltainen tai kuulutko jonkun tällaisen henkilön lähipiiriin. Ne ovat sitten ihan muita tapauksia, joissa näin täytyy todeta.

Sitten iso kysymys liittyy tähän tosiasiallisten edunsaajien prosentuaaliseen rajaan, ja tästä tätä keskustelua on täällä käyty. Siinähän on hieman sitä näkemyseroa, että nyt kun se rekisteri joka tapauksessa tehdään, niin opposition mielestä olisi suoraan voitu mennä siihen 10 prosenttiin, jolloin oltaisiin myös annettu signaali tästä avoimuudesta. Hallituksella oli kyllä ihan hyviäkin perusteita siihen, miksi näin ei sitten tehdä, mutta nyt sitten totta kai toivoo, että tämän lausumaehdotuksen mukaan, joka tänne mietintöön yksimielisesti laitettiin, sitten myös toimitaan ja tarkastellaan tätä asiaa tulevaisuudessa.

17.06 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Täällä käydään keskustelua esityksestä laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, laiksi rahanpesun selvitykeskuksesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laiksi. Vaikka väkeviä puheenvuoroja on salissa kuultukin, niin en yhtään ihmettele, että lehterillä ei kovin paljon porukkaa tällä hetkellä näy.

Tässä hallintovaliokunnan mietinnössä totesimme, että kyseessä oleva hallituksen esitys on laaja ja monitahoinen lainsäädäntöuudistus ja se sisältää hyvin paljon uudenlaista sääntelyä ja uusia velvoitteita niin valvontaa suorittaville tahoille, yrityksille kuin ilmoitusvelvollisillekin. Hallintovaliokunta pitää sen vuoksi tärkeänä, että lainsäädäntöuudistuksesta tiedotetaan ja ohjeistetaan myöskin riittävällä tavalla. Jo tässä salissa viimeisenkin keskustelun aikana on kuultu niitä mielikuvia, mitä on hallituksen esityksestä viime kuukausina myöskin julkisessa keskustelussa ollut, ja on tietenkin oleellista, että erityisesti nyt, kun hallituksen esitystä on myöskin korjattu hallintovaliokunnan vaiheessa, näistä vääristä tulkinnoista päästään eroon. Valiokunta pitää myös tarpeellisena, että lain toimituutta seurataan, ja sikäli kuin ilmenee lain tarkistamistarpeita, tulee tarvittaviin toimiin ryhtyä mahdollisimman pian, esimerkiksi edellä viitatus rahanpesudirektiivin muutoksen kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä.

Valiokunnassa kävimme laajat kuulemiset ja teimme tosiaan reilusti yli satasivuisen mietinnön. Paneuduimme moniin epäselvyyksiin, joita tarkensimme siten, että lain tulkitsemiseen ei jäisi niin suurta vaihteluväliä eikä tulkintamahdollisuuksia. Nämä tarkennukset koskivat muun muassa vahinko- ja vastuuvakuutuksen solmimista, rahapeliä asiakasrekistereitä ja tunnistamista, erityisesti riskiperusteista tunnistamista ja niin sanotusti PEP-henkilöiden eli poliittisesti vaikuttavien henkilöiden tunnistamista.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän asiaan, mistä debattiakin äsken tässä salissa oli käyty.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

Hallintovaliokunnalle esitetyn selvityksen mukaan tosiasiallinen edunsaaja on määritelty hallituksen esityksessä tämän neljännen rahanpesudirektiivin mukaisesti, mikä siis tarkoittaa, että edunsaajatietojen rekisteröintikynnys kaupparekisteriin on 25 prosentin ylittävä omistus- tai äänivaltaosuus. Hallintovaliokunnassa, kuten myöskin hallituksen esityksen valmistelussa, on pohdittu myös alemmaa rekisteröintikynnystä, jota komissio on myös ehdottanut direktiivin muuttamista koskevassa ehdotuksessaan. Esitettyä 25 prosentin kynnystä ei ole pidetty ongelmana siitä syystä, että tehokkaan määräysvallan käyttö yrityksessä käytännössä kuitenkin edellyttäisi suurehkoa omistus- tai äänivaltaosuutta ajatellen, että jos yrityksessä on muutamien prosenttien tai 10 prosentin omistusosuus, niin silloin omistajalla ei ole niin suurta äänivaltaa tai mahdollisuutta vaikuttaa sen yrityksen toimintaan ja näin ollen myöskään rahanpesuun liittyvät riskit eivät olisi niin suuria.

Hallituksen esityksen vaikutusten arviointi Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämän kaupparekisterin kehittämisen osalta perustuu tosiaan tähän 25 prosentin rekisteröintikynnykseen. Tällä hetkellä tätä tarvittavaa tietosisältöä omistusosuuksista ja äänivaltaosuuksista ei ole, joten uutta tietosisältöä tullaan sinne tarvitsemaan, ja arvioitu määrä, mikä puuttuu tästä rekisteristä, on noin 300 000 yrityksen omistaja- ja edunsaajatiedot.

Hallituksen esityksessä on, kun on kyse rahanpesun ehkäisystä, kyse myöskin taloudellisista vaikutuksista. Näin ollen myöskin kustannusvaikutukset, jotka hallituksen esitykseen sisältyvät, perustuivat nimenomaan tälle 25 prosentin rekisteröintikynnykselle, ja näillä ja jo edellä kuulluilla perusteluilla hallintovaliokunta totesi, että raja siinä 25 prosentissa pidetään. Muilta osin yhdyin kyllä äskeiseen edustaja Kurvisen hyvään puheenvuoroon.

17.11 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Paljon hyvää keskustelua on täällä kuultu.

Yksi käytännön esimerkki arkielämästä: Paikallispankkimme pitkäaikainen yritysrahoitusjohtaja tarjosi eläkkeelle jäämisen kunniaksi kahvit tänään, viimeisenä työpäivänään. Hänen antamansa haastattelu pankkitoiminnan muuttumisesta 42 vuoden aikana oli varsin tyrmistyttävää luettavaa. Hänen mukaansa pankkitoiminnasta on maalaisjärki täysin kadonnut tiukan sääntelyn ja pikkutarkan taustoituksen vuoksi. Tyrmäävintä haastattelusta oli lukea, ettei alle 100 000 euron yrityslainoitusta kannata enää tehdä, koska pikkutarkka sääntely ja ilmoitukset joka paikkaan aiheuttavat pankille turhan paljon kohtuuttomia kustannuksia.

Näitä pankkimiehen käytännön huomioita ajatellen tämä valiokunnan mietintö on vielä varsin hyvin maalaisjärjellekin tilaa antava. Rahanpesutoiminta pitääkin estää ja tehdä mahdollisuudet rahan pesemiselle hankaliksi, mutta rehellistä yritystoimintaa ei saisi estää. Samoin lottokuponki pitää vielä voida ilman tunnistusjärjestelmää kioskin tiskille jättää. Avoimuuden ja tunnistettavuuden suhteen on löydettävä kohtuullinen keskitie, joka ei lisää kohtuuttomasti sääntelyä ja ilmoituksia, vaan sallisi sen arkijärjen käytön. Tämän monimutkaisen rahanpesudirektiivin tiukemmalla toimeenpanolla yritystoiminnasta olisi voitua tehdä monille lähes mahdotonta.

17.12 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Minä kyllä lämpimästi kiitän edustajia Kurvista ja Paateroa siitä, että he hyvin kärsivällisesti ovat tässä selittäneet näitä vaikeita asioita, ja uskon, että ne ihmiset, jotka nyt tätä kuuntelevat, myös arvostavat tätä keskustelua, jossa monet kipuasiat on tullut selvitettyä erittäin hyvin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2017 vp

Jäin vielä pohtimaan, oliko tässä valiokuntakeskustelussa käyty läpi muun muassa näitä matkavakuutusten ottamisia: jos sattuu lentokentällä ottamaan matkavakuutuksen ja sitten laittaa siihen näitä kyselytietoja, niin jääkö se vakuutus saamatta, jos sinne merkitsee, että lähipiirissä on poliittisesti vaikuttava henkilö — eräs kansalainen tästä kirjoitti ja kysyi. Hän lentokentällä ihmetteli tätä menettelyä, joutui ongelmiin siellä ja joutui sitten laittamaan, että ei ole lähipiirissä sellaisia, vaikka olikin, ja mietti, mikä tämä tilanne nyt sitten todellisuudessa on. Miten tässä kävi?

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.